

Piikkiön Rungon Ristkankareen

Muistitiedon mukaan Piikkiön seurakunnan vanhin kirkko on sijainnut Rungon kylässä Kosken talon vieressä olevalla mäellä, jota on kutsuttu Ristkankareeksi. Arkeologi Juhani Rinne kirjoitti piikkiöläismuistoista Kunnallislehden helmikuussa 1937, jossa hän kuvaili mäkeä hiekkapohjaiseksi ja syvälle kuohkeaksi, mikä hänen mukaansa osoitti sen olleen syvemmältä liikuteltua kuin mitä peltoviljelykseen tarvitaan. Rinteen tiedonannon mukaan ratavahdin asunnon vieressä olevalla mäeltä olisikin löytynyt viljeltäessä ihmisen luita.

Vaikka Rinteen arviot perustuivat suurelta osin vain olettamuksiin, on mäeltä saatu esiin myös vanhasta maankäytöstä kertovia muinaislöytöjä. Arkeologi Ella Kivikoski kävi paikalla toukokuussa 1937, sillä paikalta oli maata kynnettäessä löytynyt hevosenkenkäsoljen katkelma. Merkkejä mahdollisesta kalmistosta hän ei kuitenkaan havainnut, mutta Kivikoski ei toisaalta tehnyt kaivauksiakaan. Hän piti kuitenkin mahdollisena, että paikalla olisi ollut vanha hautausmaa. Seuraavana vuonna hiekanoton yhteydessä mäen reunasta nokikuopasta löytyi runsaasti koristelemattomia saviastian paloja sekä muutama palaneen saven kappale. Piikkiön muinaisjäännösinventoinnissa vuonna 1954 paikka tarkastettiin, mutta ei vielä kukaan tutkittu yksityiskohtaisemmin. Vuoden 1995 inventoinnin yhteydessä mäen lounaisosaan kaivetuista koekuopista löytyi keramiikan ja savitiivisten kappaleita.

Varsinaisia kaivaustutkimuksia Ristkankareella – tai Ristkankareenmäellä kuten Kivikoski paikkaa kutsui – tehtiin vasta elokuussa 2017. Turun yliopiston arkeologian oppiaine järjesti mäellä uusille opiskelijoille suunnatut opetuskaivaukset. Tutkimuksia paikalle tehtiin kaikkiaan kolmen viikon ajan. Mäen laelle avattiin kaikkiaan viisi erillistä tutkimusaluetta. Pinta-alaltaan laajin alue oli vain metrin levyinen, mutta kaikkiaan 35 metriä pitkä koeoja. Ojan toiseen pätyyn tehtiin lisäksi muutaman neliömetrin laajennus esiin tulleen kulttuurimaa-alueen tutkimiseksi kokonaan. Tämän ohella mäelle kaivettiin kaikkiaan neljä muuta aluetta, joiden pinta-alat vaihtelivat neliömetristä lähes kymmeneen neliometriin. Alueet kaivettiin pääasiassa tasokaivausmenetelmällä ohuina, noin 5 cm kerroksina puhtaaseen

Vanha tiluskartta kohdealueesta, joka siinäkin erottuu metsäisenä mäkenä peltojen välissä.

pohjamaahan asti. Syvemmälle menevät kulttuurimaa-alueet tutkittiin erikseen omina yksikköinä pohjaan.

Ristkankareella vaikuttaisi kaivettujen tutkimusalueiden perusteella olleen ihmistoimintaa pronssikaudelta nykypäiviin asti. Vanhimmat 2000–1000-luvulle eKr. ajoittuvat löydöt koostuivat kvartsisesta nuolenkärjestä, iskoksista sekä Morbyn keramiikan sirpaleesta. Rautakautiset löydöt yllättivät sekä määrältään että laadultaan: mäeltä löytyi satoja koristeltuja ja (pääasiassa) koristelemattomia keramiikan paloja,

savitiivistettä sekä palanutta savea ja muutamia rautakuonan kappaleita. Myös pronssiesineet kuuluivat rautakautiseen yhteyteen: selkeimpänä mainittakoon häränsilmäkoristeisen rapusoljen katkelma, joka ajoittuu merovingiaikaan noin 600–800-luvuille. Kookas rautainen hevosenkenkäsolki sekä koristeneula saattavat kuulua tämän aikakauden lopulle tai tätä seuraavaan viikinkiaikaan. Rautaiset naulat ovat vaikeampia ajoittaa, mutta osa näistäkin lienee rautakautisia.

Lisäksi kaivauksissa löytyi pystykan-gaspuiden savinen paino, hioinkiven kat-

Ryhmät tekivät kaivaustyötä useassa kohteessa rinnakkain. Kuva: Juhana Ruuhonen.

Juha Ruuhonen esitteli aluetta Piikkiö-Seuran ryhmälle. Kuulolla Irinja Paakkanen (vasemmalla) ja Outi Gylén. Kuva: Timo Vuorisalo.

arkeologiset tutkimukset 2017

Esimerkki löytöesineistä: rapusolki 600-800-luvulta. Kuva: Juha Ruohonen.

kelma ja jonkin verran palanutta luuta. Lukuisten jätemaakuoppien lisäksi esiin saatiin yksi mahdollinen liesikiveys ja kivetty paalunsija. Runsaasta savitiivisteestä johtuen mäellä on saattanut olla jopa rautakautinen talo tai muu asumus. Runsaasta savikuonasta johtuen raken-

nus on jossain vaiheessa palanut. Koska kaivetut alueet olivat pieniä, ei kokonaisuusista voi kuitenkaan sanoa vielä mitään varmaa.

Nuorimmista havainnoista mainittakoon mäen korkeuskäyrien vastaisesti kaivetut kapeat avo-ojat, jotka olivat täyttyneet maa-aineksella. Ojat ovat ajalta, jolloin Ristkankareenmäki on otettu viljelykseen, eli vasta 1800- tai 1900-luvulta. Täyttömaasta löytyi jonkin verran tiiltä, punasavikeramiikkaa sekä fajanssiastioiden kappaleita. Arkeologisten löytöjen ja muiden havaintojen ohella mäeltä todettiin runsaasti tietoja vanhoista kulttuurikasveista, niin sanotuisista muinaistulokkaista. Nämä viittaavat mäen intensiiviseen ihmistoimintaan rautakauden lopulla ja keskiajalla.

Mutta löytyikö Piikkiön vanhin kirkko Ristkankareelta? Ei ainakaan

toistaiseksi, sillä muutaman viikon ajan kestäneiden kaivausten aikana ei paikalta todettu lainkaan jälkiä keskiaikaisista rakenteista tai hautauksista. Paikkaan onkin saatettu liittää liioiteltuja tarinoita kirkosta ja hautauksista muiden löytöjen perusteella. Toisaalta kyse voi olla sattumastakin: kaivetut alat olivat vaatimatomia ja sijoittuvat pienelle alueelle mäen länsiosaan. Mikäli tutkimuksia paikalla voidaan tulevaisuudessa jatkaa, on mahdollista saada asiasta lisätietoa.

Juha Ruohonen

Arkeologi, Turun yliopisto

Seurakunta toimii

Joulua ja alkuvuotta 2018 Piikkiön seurakunnassa

Su 17.12.	klo 10	3. adventin messu, Nieminen
	klo 15	Perheiden kauneimmat joululaulut, juonto Katariina Ottosson, Betlehemin rauhantuli saapuu Tammipartion tuomana (ota lyhty mukaan, saat tulen mukaasi)
	klo 18	Kaiken kansan kauneimmat joululaulut, juonto Tuija Leeste, Betlehemin rauhantuli
Ke 20.12.	klo 13	Kauneimmat joululaulut kirkossa, juonto Päivi Korvensyrjä, Veteraanikuoro, joulupukki ja kirkkokahvit srk-talolla
Su 24.12.	klo 16	Sanajumalanpalvelus, Hermonen, musiikkia jo klo 15.30
	klo 23	Jouluyön messu, Hermonen
Ma 25.12.	klo 8	Jouluaamun sanajp, Ijäs
Ti 26.12.	klo 18	Tapaninpäivän iltakirkko, kauneimpia joululauluja, Ijäs
Su 31.12.	klo 10	Kolmen vartin kirkko, Nieminen
Ma 1.1.	klo 18	Uudenvuodenpäivän messu, Nieminen
La 6.1.	klo 10	Loppiaisen sanajp, Hermonen, saarna rovasti ja arkkipiispaehdokas Heli Inkinen, kirkkokahvit
Su 7.1.	klo 10	Messu, Nieminen

www.piikkionseurakunta.fi

www.facebook.com/piikkionseurakunta

Jos jouluna ei olekaan lunta?!

Väittävä, ettei joulua tule ilman lunta. Joulupukin rekikin hyytyy asvaltille. On pimeää ja märkää. Kaikkia ahdistaa.

Mutta missä ahdistus syntyy? Mielen sopukoissa. Entäpä, jos ahdistusta ei tänä jouluna päästetäkään syntymään? Ei annetaakaan synkkyydelle tilaa.

Tyhjä tila täytyy kuitenkin täyttää jollain muulla, sillä ahdistus käyttää tilanteen nopeasti hyväkseen. Mutta millä? Tilin saldo on miinuksella, ystävät hiljaiselolla.

Joulu on aina ollut valon juhla. Maailman valo, Jeesus, on hyvä täyttämään ahdistukselta vapautuneen tilan rauhalla ja toivolla. Jos kutsut hänet jouluvieraaksesi, ei musta ja märkä maa paljoa heiluttele.

Siunattua joulua sinulle!

